

Ks. JANUSZ SZULIST

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

szulist@umk.pl

ORCID: orcid.org/0000-0002-0410-0565

Recenzja książki: J. Mastej, *Jezus jest Sensem. Fundamentalna chrystologia sensu inspirowana twórczością Josepha Ratzingera*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2024, ss. 295.

Współczesny człowiek funkcjonuje w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Współczesne media umożliwiają niemalże natychmiastowe przekazywanie informacji o wydarzeniach z odległych rejonów świata. Na przełomie ostatnich dekad miały miejsce głębokie transformacje ustrojowe, diametralnie odmieniające układ sił politycznych i gospodarczych – aż po skalę globalną. Postęp w dziedzinach takich jak medycyna, fizyka, biologia itd. sprawia, iż następuje zmiana paradygmatów, a często najnowsze osiągnięcia badawcze kwestionują poprzednie. Zarysowana powyżej dynamika, z nakładającą się coraz wyższą ruchliwością społeczną, a także materializmem, wywołują w ludziach zanik poczucia sensu, który prowadzi do dezorientacji moralnej, czy wprost do destrukcji relacji społecznych. Monografia naukowa ks. Jacentego Masteja pt. *Jezus jest Sensem. Fundamentalna chrystologia sensu inspirowana twórczością Josepha Ratzingera* jest wyjściem naprzeciw pragnieniom wpisany w naturę człowieka w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości. Autor odnosi się w swojej książce do jednego z fundamentalnych zagadnień właściwych teologii Josepha Ratzingera/Benedykta XVI, prezentowanego w kluczu dialogicznym. Ks. Jacenty Mastej w następujący sposób opisuje chrystologię sensu, będącą rekonstrukcją poglądów niemieckiego teologa. „Fundamentalna chrystologia sensu zajmuje się wyjaśnianiem sensu, odkrywa go i wyprowadza z wydarzeń zbawczych, których centrum jest Jezus Chrystus. Realizuje ona jedno z zadań teologii fundamentalnej, którym jest uka-

zywanie sensu w czasach niewiary w sens całości, sceptycyzmu co do sensu całości czy wprowadzania bardzo nieludzkich ‘sensów’” (s. 16–17). Pomoc w odnalezieniu sensu czyni życie człowieka bardziej wartościowym zarówno w perspektywie doczesnej jak i wiecznej. W tym aspekcie monografia ks. Jacentego Masteja stanowi wspólny obszar badawczy dla teologii i filozofii w koncepcji egzystencjalnej. Owa zbieżność jest obecna w społecznych dokumentach współczesnych papieży, które wychodzą od konkretnej sytuacji jednostki lub wybranej grupy.

Zastosowanie klucza chrystologicznego do wyznaczania sensu znajduje odzwierciedlenie w podziale treści monografii. Autor, wyodrębniając poszczególne jednostki tematyczne, odwołuje się wprost do trzech części książki Josepha Ratzingera/Benedykta XVI *Jezus z Nazaretu*: 1. Dzieciństwo; 2. Od chrztu w Jordanie do przemienienia; 3. Od wjazdu do Jerozolimy do zmartwychwstania. Pierwszy rozdział monografii ks. Masteja jest zatytułowany: *Sens stał się człowiekiem: od Wcielenia do odnalezienia Jezusa w świątyni*. W tej części autor odnosi się do takich wydarzeń, jak: Zwiastowanie, Boże Narodzenie, dzieciństwo Jezusa. Tajemnica Wcielenia oznacza obecność Boga w ludzkiej historii. Zachowując wierność logice wywodu Josepha Ratzingera ks. Jacenty Mastej zwraca uwagę na istotową zależność pomiędzy inkarnacją Słowa a odkupieniem, będącym dopełnieniem aktu stwórczego. „Z punktu widzenia teologii religii wydarzenie to [tzn. inkarnacja – J. S.] stanowi o absolutnym charakterze chrześcijaństwa w relacji do innych religii. Wcielenie uzasadnia także uniwersalny charakter Jezusowego objawienia sensu. Syn, przyjmując ludzką naturę, jednoczy się z tymi, którzy tę naturę posiadają. Bóg w ludzkiej naturze dokonuje zbawienia” (s. 53). Tajemnica Wcielenia oznacza dla ludzi, iż życie nie kończy się w momencie śmierci. Egzystencja człowieka ma miejsce w przemijalności doczesnej oraz w szczęśliwości wiecznej. Drugi rozdział monografii nosi tytuł: *Sens zamieszkał pośród ludzi: od chrztu w Jordanie do przemienienia*. W tej części opracowania dokonano interpretacji następujących tajemnic: chrzest Jezusa, kuszenie Jezusa, proklamacja królestwa Bożego, błogosławieństwa, modlitwa *Ojciec nasz*, wspólnota Kościoła, przemienienie Jezusa, samoobjawienie Jezusa. Drugi rozdział koncentruje się na ukazaniu misji Jezusa w świecie – począwszy od chrztu poprzez publiczną działalność. Autor ukierunkowuje swoje analizy ku zbawieniu, które jest racją obecności Jezusa w świecie. W tej części monografii kluczowe są dwa fragmenty. Pierwszy dotyczy błogosławieństw prezentujących egzystencjalne doświadczenia człowieka z perspektywy dóbr zbawczych, uzasadniających znoszenie na ziemi wszelkich przeciwności. „Wskazują one [tzn. błogosławieństwa – J. S.] człowiekowi sens życia oraz jego ostateczny cel. Dlatego pozwalają mu owocnie przeżywać czas ziemskiego życia z właściwym rozpoznaniem i odróżnianiem tego, co ma prawdziwą wartość, od tego co światowe, a tym samym przelotne, pozorne i tymczasowe” (s. 87). Drugi fragment książki dotyczy Kościoła jako wspólnoty sensu. Wiara

będąca elementem tożsamości chrześcijanina rozwija się na kanwie osobistej relacji z Jezusem. Sens Chrystusowy pozwala powrócić człowiekowi do miłości Bożej po różnych wątpliwościach, nadinterpretacjach itd. Przykładem jest tutaj św. Piotr (por. s. 127–128). Trzeci rozdział monografii jest zatytułowany: *Pascha Sensu – sens Paschy Jezusa: Od wjazdu do Jerozolimy do Zmartwychwstania*. W tej części pracy ks. Jacenty Mastej odnosi się do takich wydarzeń, jak: wjazd do Jerozolimy, modlitwa arcykapłańska, Ostatnia Wieczerza, modlitwa w Getsemani, proces Jezusa, ukrzyżowanie, zmartwychwstanie, Misterium paschalne. Trzeba stwierdzić, iż osoba Jezusa wyznacza punkt kulminacyjny w refleksji o sensie. Czynienie dobra, jak też zmaganie się człowieka o prawdę i miłość, znajdują najgłębsze uzasadnienie w posłuszeństwie przez Chrystusa woli Boga-Ojca. Zasługiwanie na ziemi jest partycypowaniem na coraz większą skalę w dobrach wiecznych, czemu przykład dał Mistrz z Nazaretu. „Jezus stał się dla człowieka nowym Sensem, dzięki któremu jest on dzieckiem Bożym, nowym stworzeniem, człowiekiem odkupionym. Tym samym w Jezusie – prawdziwym Bogu i prawdziwym Człowieku – człowiek odnajduje sens swojego istnienia, życia i przeznaczenia” (s. 245). Ks. Jacenty Mastej dochodzi ostatecznie do konkluzji, iż tylko w Chrystusie człowiek odkrywa pełen sens (por. s. 261). Joseph Ratzinger widzi w świecie tylko cząstkowe postacie sensu. Absolutyzacja owej cząstkowości prowadzi do fałszu. Pełnia życia, a także pełnia prawdy, są możliwe zatem tylko i wyłącznie w odniesieniu do Jezusa Chrystusa.

Monografia ks. Jacentego Mastēja jest opatrzona bogatą bibliografią źródłową oraz literaturą pomocniczą, poprawnie wykorzystanymi w ramach prowadzonych analiz. W wstępie szeroko przywołano znaczenie „sensu”, co stanowi dobrze przemyślane wprowadzenie czytelnika w treści następujących później trzech rozdziałów. Zakończenie zawiera zwięźle sformułowane wnioski. Język opracowania jest precyzyjny teologicznie oraz zrozumiały dla szerokiego kręgu odbiorców. Recenzowana książka jest udaną próbą rekonstrukcji poglądów Josepha Ratzingera/ Benedykta XVI. Współczesny człowiek potrzebuje pogłębionej refleksji, by przełamywać wszelkiego rodzaju klisze, stereotypy itp. Odniesienia do Boga zapewnia nowość egzystencji, w którą jest trwale wpisana dynamika zdobywania coraz wyższych dóbr. Integralny rozwój jest sam w sobie sensem.